



## RIKSADVOKATEN

Helse- og omsorgsdepartementet

Deres referanse:

24/3641

Vår referanse:

24/2660 - 2 / HBH001

Dato:

09.01.2025

### **Høringsuttalelse - forslag til endringer i helseforskningsloven og tilhørende regelverk**

Det vises til forslag til endringer i helseforskningsloven og tilhørende regelverk. Riksadvokaten var ikke høringsinstans, formentlig fordi det verken er drøftet eller foreslått endringer i helseforskningsloven § 27 eller § 32 tredje og fjerde ledd, eller å ta i bruk forskriftshjemlene i disse bestemmelsers siste ledd. En kort oversittelse av høringsfristen beklages.

Riksadvokaten anmoder departementet om, enten i denne runden eller senere, å vurdere om det i helt særlige tilfeller skal være adgang til å utlevere humant biologisk materiale fra biobanker og helseopplysninger til påtalemyndigheten.

I dag stenger helseforskningsloven §§ 27 og 32 som kjent for utlevering til påtalemyndigheten av hhv. humant biologisk materiale fra forskningsbiobanker og helseopplysninger, men begge bestemmelser har hjemler til å gi forskrifter om at slik utlevering "helt unntaksvis" likevel kan skje "dersom svært tungtveiende private eller offentlige interesser gjør dette rettmessig". Lignende forbud og helt tilsvarende forskriftshjemmel er gitt i behandlingsbiobankloven § 15. Forskriftshjemlene er imidlertid ikke benyttet.

Begrunnelsen for at det ble funnet å være behov for slik hjemmel var, jf. Ot.prp.nr.74 (2006-2007) kap. 15.4.4, at "[d]et kan forekomme at man i helt spesielle, unntaksvis situasjoner hvor vesentlige samfunnsinteresser står på spill, vil si at hensynet til den enkelte må vike, og at biologisk materiale likevel må kunne tillates utlevert. Det kan tenkes situasjoner der utlevering anses nødvendig for å forhindre alvorlig skade på liv, helse eller eiendom. Dette kan gjelde situasjoner som oppleves som en trussel mot demokratiet, for eksempel at man er blitt kjent med at det er planlagt et omfattende terroristangrep for å ramme styresmaktene i landet. I slike tilfeller kan det anses å være berettiget å åpne for at det utleveres humant biologisk materiale dersom dette må anses formålstjenelig for å identifisere eller lokalisere gjerningsmannen".

Også utover i slike rene nødvergesituasjoner kan det være tilstrekkelig tungtveiende grunner til at det bør være en åpning for utlevering til påtalemyndigheten, særlig når hensynet til forskningsdeltakerens personvern ikke taler mot. Som et eksempel kan vises til HR-2020-1776-A, der påtalemyndigheten ønsket tilgang til vevsprøver lagret i NTNUs forskningsbiobank

for å fastslå dødsårsaken til en 15 måneder gammel gutt. Han var funnet død i sengen og det var mistanke om at døden skyldtes at han hadde inntatt maursyre. Høyesterett konkluderte med at forbudet i helseforskningsloven § 27 var absolutt, til tross for at det i den konkrete saken var "gode grunner" for å akseptere utlevering. Førstvoterende avsluttet med at "[s]lik § 27 er formulert, må eventuelle unntak fra utleveringsforbudet som er begrunnet i å oppklare barnedødsfall, avverge uriktige domfellelser, eller for å ivareta andre tungtveiende samfunnsmessige hensyn, reguleres i loven eller i forskrift etter § 27 tredje ledd".

Helene Bærug Hansen  
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur